

Előzetési árak:
helyben, vagy postán külvise:
Égész évre . . . 10 ft — kr.
Félévre . . . 5 „ „
Negyedévre . . . 2 „ 50 „
Egy órára . . . 1 „ „
Egyes szám 4 kr.

Alap szellemi részét illető minden köz-
omény a szerkesztőségbe (Nagy-uj-utca
1702. sz.) barmintre küldendő.
Előzetési helyben:
Tegledi K. Lajos könyveskereskedésben
és a kisdohivatalban. (Nagy-uj-utca
1702. sz. alatt.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL

Hirdetési díj:

Nagy hasábol petít sorát 5 kr. Nagyobb
terjedelmű s többzari hirdetések alka-
szerint jutányos áron vétetnek fel. Helyg-
díj minden külön bejelölésért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot másban foglaló
újónaság sora 50 kr.

Nyiltéri közlemények minden petít sora
50 krajczár.

Hirdetések felvételnek a szerkesztőség-
ben és kisdohivatalban. (Nagy-uj-utca
1702. sz. a.)

Kéziratok nem adának vissza.

Debreczen nyilatkozik.

A legmagyarabb város holnap föl-
emeli szavát, hogy ország-világ előtt ki-
jelentse, mikép Magyarország belső álla-
mát, a magyar nemzet szabad
fejlesztését amaz elvek megvalósításától
várja, amely elveket a függetlenségi és
48-as párt eleitől fogva vallott és hirde-
tett. Nem kívánjuk ezáltal bonczoló bi-
rálat tárgyává tenni, hogy az egyházpoli-
tikai kérdésekben tett nyilatkozatot több
törvényhatóság a kormány iránti bizalom
kijelentésével kapcsolta össze. Debrec-
zenben, ahol a függetlenségi és 48-as
párt oly tekintélyes erő képvisel, a kor-
mány iránti politikai bizalom kijelentése
el fog maradni, miután Debreczenben
valamennyi párt egyetért abban, hogy
midőn ily fontos hazánk, nemzetünk jö-
vőjére messze kiható szabad eszmék
megvalósítása iránti kívánság kifejezésé-
ről van szó, mindenkinek, ki előtt első
és legfontosabb kérdés magoknak a ki-
vánt reformoknak életbeléptetése, min-
denkinek, a ki csak a sürgéttel reformo-
kat őszintén és utógondolat nél-
kül akarja, ugyszólván erkölcsi köte-
lessége azon lenni, hogy a közgyűlés nyi-
latkozata egyhangú megállapodás ered-
ménye legyen. Debreczenben nincsenek
ultramontanok s ha egy van is, annak
szava itt irányadó még csak annyiban
sem lehet, hogy a törvényhatóságban,
mint a nyilatkozásra illetékes törvényes
faktor kebelében, csak egyetlenegy kö-
vetőre találhasson. A benyújtott határo-
zati javaslatot azért az összes pártok
tagjai aláírták s így annak egyhangú el-
fogadása már csak azért is biztosítottak
látszik, mert ilyen előzmények után le-
hetetlenség, hogy a mindnyájunk által
őhajított hatást, amely Debreczen nyilat-
kozatának méltán elvárható következmé-
nye leend, a pártok közötti féltékenység
a holnapi közgyűlésen megzavarja.

A függetlenségi és 48-as párt ré-
széről a dolog természete szerint min-
denestre kellő formában és félreérthet-
tellenül kifejezésre fog jutni, hogy a párt
ellenzéki állásából folyólag a kormány

iránt általános politikai bizalommal nem
viseltetik, nehogy bárki is a debreczeni
függetlenségi és 48-as pártnak az egy-
házpolitikai reformokat sürgéttel fellépését,
a politikai intriguák igazságszeretettel,
a közjogi és más fontos belügyi és gazda-
sági kérdésekben homlokegyenest ellen-
kező politikát követő kormány iránti bi-
zalom-nyilvánításnak mondhasa. Mi egy-
szerűen természetesen tartjuk azt, hogy
csak azért, mert az ez időszaki kormá-
ny a mi egyházpolitikai elveink meg-
valósítását igéri, az elveket el nem ejt-
hetjük, hanem ellenkezőleg úgy a mint
azt a politikai morál is követeli, ameny-
nyiben a kormány törekvése komolyan,
őszintén fog bizonyítani, őt saját el-
veink törvénybe iktatása iránti törekvé-
sében támogatni készek vagyunk. Ennyit
és semmi egyebet nem jelent az, hogy
Debreczenben, holnap a függetlenségi
és 48-as párt a kormány párttal együtt
fogja szavát fölemelni mindazon intéz-
mények létesítése mellett, amelyekből
minden elfogulatlanul gondolkodó ma-
gyar hazafi méltán várja mindnyájunk
közös nagy czéljának elérését, a magya-
r állam megszilárdulását, a nemzeti egy-
ség egyik legtekélyesebb feltételének
bekövetkezését.

B. S.

Országgyűlés.

Az egymásra torló helyi érdek esemé-
nyek és közlemények oly tárgyhalmazt idéz-
nek elő, hogy a legnagyobb jóakarattal se va-
gyunk képesek minden napi érdekű közleményt
egy számba beszorítani. Fővárosi levelezőnk
tudósításának is rendesen csak egy részét
tudjuk fölhasználni, mégis megtörténik, hogy
egész rendes rovatokat mellőzni vagyunk kény-
telenek. Tegnap pl. országgyűlési rovatunkat
volum kénytelenek kihagyni, holott ország-
gyűlési tudósítónknak részletes értesítést
idejében megkapjuk. Ma pótoljuk e hiányt a
képviselőház hétfői ülésének következő rövid
kivonatával:

A képviselőházban hétfőn elővetette
árnyékát az egyházpolitikai vita. Az indemnitá-
jajavaslat részletes tárgyalása során Horánszky
Nándor felszólalt, hogy a miniszterelnök szom-
bati beszédére válaszuljon és a többi közt
helytelenítette a kormányt az egyházpolitikai

Óriási nemzeti vívmány volt ez akkor.
Mintha hegyek omlottak volna össze
kísímulva rónasággá, hogy legyen útja a szel-
lőnek!

A magyar zsurnalisztikának igazán szép
története van.
— A szepapámról maradt rám — ősi
jussból a múlt századbeli „Magyar Courir”
nak két évfolyama. (Bécsben jelent meg a
szegény)

Ennek a becsületes újságnak bekötött lap-
jait forgatva, sűrű egymásutánban, majd min-
egyik számában, betű nélkül való — nem
tudom miért megleázott (talán hogy mégis
legyen rajta valami) kolonnnakat találunk.
Alul azonban meghuzódva a margón, van
egy pár szó: „r o s t á b a n m a r a d t.”

Nem tudom, hogy a „cenzorok” vi-
seltek e már akkor is pápaszemet, de any-
nyi bizonyos, hogy szörnységes rövidlatók
voltak még a szemüvegükön keresztül is.

Mi volt, mi nem volt azokban az újság
cikkekben, amiket a cenzor urak így kiké-
plajbászoztak a halandók szeméi elől, hogy ne
lássák: érdekes lenne tudni; de — még an-
nak a kornak a viszonyai között is — többet
mondott, langolabb volt, véresebb ez a két
szó: rostában maradt! mint akármelyik
újság cikik ami napvilágot látott azóta hogy
szabadá lett a sajtó: 48-tól mostanáig.

Pedig bizony nagyon ártatlan dolgok
lehettek.
A magyar hirlap-irodalom történetének
a megértéséhez, a nemzeti közélet kifejlődésé-
re való példánélküli befolyásának kommentár-
jával szükséges följegyezni ezt a két szót:
„rostában maradt.”

Ebből fakadt volt nagy hatalmának

kérdésekben követett habozó és kihívó eljárás-
át. — P é c h y Tamás szintén reflektált a
miniszterelnök szavaira és védekezett azon
vád ellen, mintha csak most támadtak volna
azon agyálai, a melyeknek kifejezést adott.
Erre nevezte kijelentette, hogy mint a ház el-
nöke a vitákban részt nem vehetett, pártállás
nem foglalhatott, de hivatkozik Tiszára, hogy
a véderővita előtt figyelmeztette őt arra, hogy
a törvényjavaslatot módosítani kell, mert le-
hetetlen, hogy az a házban keresztül menjen.
Ugyanezt tette Szapáryval szemben a közg.
vita előtt és Podmaniczkynek azt mondta,
hogy itt hiba történt és annak a hibának ő
lesz a bünbakja.

W e k e r l e Sándor miniszterelnök sze-
mére vetette Horánszkyt, hogy felszólalásai-
nak mindig inkább személyes oka van, mint
tárgyilagosa jelentősége; ezt tanúsította mostani
beszéde is. Azután polemizált Horánszkyval és
különösen Horánszkyt a kormány által az
egyházpolitikai kérdésben követett eljárására
mondott kritikáját perszifálta.

Gróf Csáky Albin miniszter röviden
kijelentette, hogy budgetje tárgyalása alkalmá-
val fog válaszolni a Horánszky által az egyház-
politikai kérdésben felhozottakra. Gr. Apponyi
Albert szüvedélyes hangon itelte el a
miniszterelnöknek Horánszkyval szemben haszná-
lt gunyoros hangját és az ellenzék zajos
helyeslése mellett hangsúlyozta, hogy az ilyen
provokációk lehetetlenek lesznek az ellenzék
neve, a kormányval szemben azt a kiméle-
tet és jóindulatú eljárást, a melyet eddig tanu-
sított.

W e k e r l e miniszterelnök igazolni ipar-
kodott a kormány eljárását és megjegyezte,
hogy szükséges volt az egyházpolitikai kérdés-
ben hangsúlyozni a korona előleges jóváhagyás-
át, azokkal a nemtelen eszközökkel szemben,
a melyekkel a politika ellen küzdenek. — Erre
nagy zaj támadt az ellenzéken, mely már
előbb is gyakori közbeszólásokkal szakította
félbe a minisztert.

P o l o n y i Géza izgatottan közbe-
kiáltott: Kik azok, a kik nemtelen eszközök-
kel küzdenek! Tessék megnevezni! A jobboldal-
on erre azt kiáltották: Rendre! Rendre! Az
izgatottság és a zaj egyre fokozódott. A te-
rem közepén úgy az ellenzék, mint a kormány-
párt oldalán több képviselő állottak. Ezeknek
odakiáltották: Helyre! Helyre! Az ellenzéki
képviselők engedtek is a felszólításnak és he-
lyükre mentek, de gr. Andrássy Tivadar, Tisza
István, Rónay és Rosenberg Gyula nem tá-
gítottak, daczára, hogy a zaj möttön nőtt. —
P o l o n y i hangosan követelte az elnököt,
hogy csináljon rendet, de az elnök válasz fejé-
ben rendreutastotta Polonyit. Perczekig tar-
toit a sikkító zaj, úgy hogy a miniszterelnök
nem volt képes folytatni beszédét. Végre gf.

forrása. — Abból a néma fejszóválásból,
amelyely nagyapánk, szepapánk, a jámbor
„Magyar Courir”-nak az úresen maradt lapjait
olvasták.

Mert ők is sokat leolvastak már ezekről a
fehér lapokról.

A „Magyar Courir” után, (mely a cenzor
uraknak köszönhető, hogy tényezője lett a
nemzeti ébredés történetének) a legelső és a
legnagyobb magyar hirlapíró: Kossuth a nem-
zeti élet egyik első rangú tényezőjévé emeli a
magyar zsurnalisztikát.

A „Törvényhatósági Tudósítók” után
(ezt is hirlapszámba kell vennünk), jön a „Pesti
Hirlap”!

Mi volt ez a „Pesti Hirlap”!
Hol van ma újság a világon, ami egyeden-
egy embernek is az legyen, mint akkor az
egész nemzetnek a „Pesti Hirlap”. Mintha órá-
kulum lett volna, úgy lesték napról napra ki-
jelentésait.

Kossuth — differenciák támadván köz-
te és kiadója között, megvált a laptól s bead-
ta folyamodását a kancelláriához egy új lap
megindítása iránt, melynek ő lett volna ki-
adója s szerkesztője is. Pestvármegye külön
háározattal adta meg erre az engedélyt s pár-
tolta a kérelmet s mikor a bécsi urak az en-
gedély megadását ellenézték, beleszólt József
nádor is a dologba, pártját fogva a Kossuth
kérsének. S az lett a vége mégis, hogy Kos-
suth kérvényét Ferdinánd király saját kezű
aláírásával elutasították.

Mert hát voltak még ekkor is pápasze-
mes cenzorok, s nem csak Bécsben, de Bu-
dán is s nem bölesebbek egy öspöpet sem a
„Magyar Courir” idejébéli elődeiknél.

Ez megint egy r o s t á b a n m a r a d t volt.
De erre már apánk nem elégedtek meg

Károlyi István és Madarász József oda mentek
a terem közepén álló képviselőkhöz és
kapacitáltak őket, hogy helyökre menjenek,
mire azután helyreállt a nyugalom és a
miniszterelnök befejezte beszédét.

Az indemnitást végül a többség elfogadta.
Ezután a ház tárgyalás alá vette a belügy-
miniszter előterjesztését a tizenötezer forintos
kodikációnális hitel tárgyában. Eötvös Károly,
Horváth Gyula és Polonyi Géza elleneztek a
javaslatot, melyet a többség a belügyminiszter
felszólalása után elfogadott.

Budapest, márcz. 7.

— Saját tudósítónktól. —

A képviselőház mai ülésében, a karzatok
nagy érdeklődése és a képviselők általános,
feszült figyelmé közt kezdte meg a vallás- és
közoktatásügyi tárca költségvetését.

Mielőtt azt megkezdték volna, harmad-
szori olvasásban elfogadták az indemnitásról
szóló javaslatot.

Következik a vallás és közoktatási mi-
niszterium költségvetésének tárgyalása.

D a n i e l Ernő előadó elfogadásra ajánlja
a javaslatot.

S a á g h y Gyula a kormány egyházpoli-
tikáját bírálja, mely világot vet a kormány
egész politikájára. A kormány politikája felza-
varta az ország békéjét s az izgalom még
egyre fokozódik, a helyett, hogy elmulnók. A
polgári házasságra nem tartja megérettnek a
közveleményt. Hivatalos politikát nem lehet
csinálni kathólikus autonómia nélkül. A költ-
ségvetést nem fogadja el. (Helyeslés balról.)

C s á k y Albin gf. szükségesnek tartja
megvilágítani a helyzetet, mert ha ez odium-
mal jár, ez az odium nem a kormányt terheli.
Foglalkozzon akar azokkal a vadakkal, hogy a
kormány provokálójak jár el. Mindaz, a mi az
államjoghoz tartozik, adassék át az államnak,
ez az ő elve, a többi pedig hagyassék sza-
badon.

A mostani mozgalom kiinduló pontja a
februári rendelet. Mint több ízben kijelentette,
helyes tudatában van annak, hogy a rendelet
nem ütökös hitelvbe; bizonyítékul felolvassa
több püspöknek és érseknek levelet, a kik az
anyakönyvi kivonatok átadása iránt rendeletet
adtak ki, s ezt a kivonatot át is küldték több
esetben, a mit szintén eredeti jelentésekkel tu-
dattak. A püspökök csak a rendeletet adták
ki, ámde nem hajtották végre, a végrehajtók a
plébánosok voltak, a kik akkor nem találtak
hitelbe ütökös ebben, akkor nem volt meg a
hitelv. (Hock: Az megvolt.) Nem fogták föl
a mit hitelvi sértést. (Hock: Egyes esetek)

Az államnak joga van polgáraitól anya-
könyvet vezetni. Arra is van joga, hogy a fele-
kezeti anyakönyvek szabályozásába is befoly-

a néma fejszóválásal. A vármegyék zajosan
tiltakoztak.

És 1848. márczius 15-dikén a nemzeti
kivánságok teljességét magában foglaló tizen-
két pont közül a legnevezetesebbek egyike
volt: a sajtó legyen szabad!

S szabad lett a sajtó, együtt a nemzettel.
S fényes volt és hatalmas, mint a megszületett
szabadság.

C-oda-e, hogy az volt, hogy az lett?
Mindent, a mi érzés, eszme, gondolat el-
fojtva odáig a nemzetben élt, meg lehetett, meg
kellett mondania.

Minden szó gyujtott, lelkesített.
A közönség friss, el nem kopottat érzék-
kel varta, leste, fogadta s értette meg a ki-
mondott szabadszót.

De hogyan is ne, mikor arra voltak szok-
va, hogy a sorok közt is olvasni tudjon.

Jellemző e tekintetben s érdekes adalé-
kul szolgál egyszersmind a magyar hirlap-iro-
dalom történetéhez, hogy mikor Kossuth meg-
vált a »Pesti Hirlap»-tól s — mint már fon-
tebb említettük — beadta kérvényét a kan-
celláriához egy új lap megindítása iránt, hát
az elutasítás egyik indokaiul folhozta azt is,
miszerint a cenzorok már így sem győzik a
munkát. Mert — mondák — különösen Kos-
suth, száraz gazdasági tudósítások látszólag
ártatlan képleteiben (cenzorzi szemeknek és
agyvellenek érthetetlenül) propagandát tud csi-
nálni a veszedelmes ujítások-nak.

Magyar szív kellett hozzá, hogy ezt meg-
érték.

A hatvanas évek elején támadt fel újra
a magyar hirlap-irodalom.

S mindjárt utána a holtnak hitt nemzet
is megmozdult.

rsaság.

sen pedig a faanyag-

LATOT

regalakulás esetére az
szletéveli átvételét és
aként lesz szervezve,
nemesak az üzletet
fatermelés által is

ptókéje 2000 drb 100
lrbot jegyezték és így

m lejáró aláírási zár-

nek, a hol a társulat

zők:

az alakuló közgyü-
az alakuló közgyü-

erger Jenő,
építész.

agy Sándor,
asztalos.

tark Ignác.

hat. (Hock: Mért nem vezette előbb az állam? Halljuk! a jobboldalon.) Nem tagadja, hogy az állami anyakönyv minden konfliktust elhárított volna, mert akkor nem lenne elkeresztelés. Mivel a kormány nem akar lelkiismereti kényszert alkalmazni, békéltető szándékából ered az állami anyakönyv.

Ok békéltetni akartak. És az anyakönyvvel megóvja az állam a jogait, de másrészt teljesen szabaddá teszi a felekezeti anyakönyveket. Hanem mikor a legilletékesebb tényezők azt fejezték ki, hogy megnyugtató csak az 1868. 53. tez. módosítása nyújt, a kormány kötelességének tartotta ezzel is foglalkozni s lehetőknek is tartja, de a házassági jog szabályozásakor, a kötelező polgári házasság bevezetésével. A vallási egyenjogúságnak majdnem egyedüli pregnáns kifejezése a házassági jog egyenlősége és egységessége. — ennek kollektívuma, a kötelező polgári házasság, mely még az egyházi felfogással is könnyebben megegyeztethető, mint bármely más. Az állam csak azt szabályozza, a mit polgaraitól, mint állam kíván, a többiben mindenkinek meghagyja azt, a mit vallása és lelkiismerete szerint jónak lát.

A kormány tulajdonképen az 1848-ik törvények szellemében járt el s azt teljesíti a mit 1867 óta minden kormány és párt magának vallott s a mi majdnem minden civilizált, legkatholikusabb országban is megvan. (Vajay: Forradalmi uton! Károlyi: Gábor: Vajay még sem házasodik: hagyja azt a laikusoknak!) Mindenki tudja, hogy a jelenlegi helyzet a házassági jog zavarossága, ellentétessége milyen visszás, milyen siralmas. — A katolikus egyház szentségi jellegét azonban nem jutott észbe a kormánynak megtámadni, amde az egyoldalú egyházi felfogáshoz sem hajolhatott. Akármit tesznek ellene, akár milyen harcot indítsanak, megsemmisíthetnek egyes szemléket, de nem semmisítik meg a szabadságot. (Helyeslés a jobboldalon.) Kéri a költségvetés elfogadását. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Öt perc szünet múlva Fenyvessy Ferencz Kordellához hasonlítva Csákyt, a ki leghívebben szolgálta a magyarságot s mégis őszszidalmazta atyját. Dicséri Csáky közéleti politikáját, helyesli az egyházpolitikáját, azután a kath. autonómia mellett szól s határozati javaslatot ad be. Utasítja a kormányt, hogy a kat. autonómia ügyében összehívandó gyűlésre ő felségétől az engedélyt mielőbb kieszakozolja. (Helyeslés.)

S z a l a y Imre a vallási békének híve. Meg kell jegyeznünk, hogy a kormány által kinevezett érsek és püspök helyeselte legalább látszólag a miniszter rendeletét. Furcsa békéltetésnek tartja a miniszternek eljárását, midőn meg a polgári házassággal is radupláz. A miniszter az explodálni készülő hazánkban nem oltja el a tüzet, hanem új tüzelőanyagot dob rá. A kormánypart nem kapott mandátumot a polgári házasságra, még egy képviselő sem mondta azt választóinak.

Ö nem járul a kormány politikájának előmozdításához, mert az csak személyes politika, csak azért tűzték ki hirtelen a polgári házasságot, mert Szapáryt kiakarták buktatni.

Az 1868. 53. tez. megváltoztatására nem kell a polgári házasság. — Mért nem akarja tűrni a miniszter azt, hogy az apa, a ki vagyoniilag teljesen rendelkezhetik gyermekei fölött, a legmagasabban, a vallás kérdésében ne rendelkezhessek? (Persze! Szerk.)

A reformátusoknak a szabadságról való küzdelmükre az autonómia adott erőt. És hogy vannak a katolikusok? Nem maguk választ-

Egy évtized mely gyászából régi fénynek, hatalmának csaknem összes erősségeit megmentette. Csak egy kis szabad levegő kellett hozzá s vége volt az egész homalynak, kibabadásnak.

S t e r e l y e s f a v á n ó t t a z ó t a .

A mai magyar hírlap-irodalomnak a nemzeti életre való befolyását konstataálni, elemezni, meglátni, hol, mikor nyilatkozik meg, nem könnyű dolog.

Hogy ez a befolyás nagy és jelentős, az bizonyos, akkor látnánk meg igazán, ha egyszerű csak nélkülözni kellene. Nem támaszt vihart; nem gyújt, mint a villám; de táplál, mint a mindennapi kenyér; idomítja, formálja — észre sem vesszük mi magunk — izlésünket, meggyőződésünket s a legnagyobb tényezője az ugynevezett közvélemény képződésének. Egész állami és társadalmi berendezésünknek egy nélkülözhetetlen létszerve.

Ötszáz és egy néhány lap képezi együtt ezt a szervezet, ugyanannyi kisebb-nagyobb káliberű csatornán szólva a közönséggel. A lapoknak ez a megszorodott száma már magában megérthetővé teszi, hogy az a hatás, melyet a zsurnalisztika a nemzetre gyakorol, nem olyan frappáns, mint volt hajdan s nem olyan kezzel fogható, szemmel látható. Nem is szólván a változott időről. A társadalom bizonyos eszmékben és irányokban kiforrván magát, vulkanikus kitörésekre nem hajlandó. Izsének, politikai irányoknál változásai lassú, alig észrevehető processussal történnek. Ezt az átváltozást s a mi annak munkájából a hírlap-irodalomnak jutott — madár-tavlatból lehet majd csak meglátni.

ják papjaikat, hanem nyakukba ülteti a kegyur, a püspököket pedig politikai érdemeikért emelik a püspökségbe.

Mikor az elkeresztelési rendelet még vajdudott, a miniszteriumban volt a mostani vesztprémi püspök, br. Hornig. Ő fogalmazta az elkeresztelési rendeletet (Nem Wolafka? Szerk.) s oly erősen, hogy a miniszternek simitania kellett rajta. (Berzeviczy: a miniszteriumnak.) Hát a miniszteriumnak. És aki dogmaellenes dolgot csinált, azt kinevezték püspöknek s az első teendője volt, a kormány ellen fordult. Őt nem egyházi érdekekért ültették a püspöki székbe, hanem politikai szolgálataért. Soha sem lélik székhelyén, legfeljebb pár napot tölt ott. (Fenyvessy: Izzéltelenség!) Híveinek kényevét felbontatlanul küldte vissza. (Fenyvessy közbesszó!) Nem tudja, hogy Fenyvessy ügyvédje-e a vesztprémi püspöknek. — (Fenyvessy: Csak igazságszerető ember vagyok.) A kanonokok szintjén nem egyházi érdemekért kapják stallumukat. Ennek a kormánynak nem szavazza meg sem a költségvetést, sem a polgári házasságot.

H o r t o v á n y i József a kormány egyházpolitikája ellen beszél. Követeli az 1868. 53. te. módosítását, hogy az apa föltétlenül meghatározhassa gyermeke vallását. (Mért nem inkább az anyamint a vallástalan apa? Szerk.) A költségvetést nem fogadja el.

Az Ugron párt az egyházpolitikai reform kérdésében ismételtlen értekezletet tartott, melyeken tüzések és beható megvitatás tárgyává tették a kormány egyházpolitikáját s a reformtörvényjavaslatokat. A tanácskozásban Komjáthy Béla elnöklete alatt részt vettek: Ugron Gábor, Bartha Miklós, Hoitsy Pál, Bartók Lajos, Holló Lajos, Lits Gyula, Hévízy János, Pogány Sándor, s végeredményül a párt Ugron Gábor bízta meg egy határozati javaslat elkészítésével. A javaslatot Ugron tegnap már készen bemutatva s azt közmegegyezéssel elfogadták. A párt e határozati javaslatában, melyet Ugron már közelebb benyújt a kultusz-budget folyamán, kimondatik, hogy a mig az állam és egyház közötti való viszony törvény által rendezve nincs, az állami anyakönyvvezetés és kötelező polgári házasság kérdése meg nem oldható.

BELFÖLD.

Jön a király. A budavári királyi palotában élnek a mozzalom. Tisztoztagnak. A palota homlokzatára legközelebb 4 szobor kerül. Valószínűleg a király haza jön, noha hivatalos értesítés még nem jelzi jöttét.

A főpapok nem engednek! Az „Observatore Romana”, ez a római ultramontan lap, azt írja, hogy a magyar főpapok a kormány egyházpolitikája ellen a legnagyobb agitáció kifejtésére határozatát el magukát. — Még megejűk, hogy a szabadkőműves Wekerlet és gróf Csákyt kiátkozták. Soha nagyobb baj ne érje őket!

A magyarországi szociál-demokraták állást foglaltak a kormány egyház politikája mellett vasárnap gyűlésükön különösen azért, hogy az egyház az államtól elválasztassék.

Alispán választás Kassán hétfőn választották Komáromi László helyébe alispánnak Fabian János főügyészt. — Hamersberg László ellen 14 szótöbbséggel; főügyésznek pedig Eckert Jánost. — Alispán programbeszédében összetartásra intette a polgárokat a kormány egyházpolitikája mellett.

KÜLFÖLD.

Kivándorlott zsidók. Odessából a zsidók kivándorolni készültek. Állítólag a kormányzó utasítására a rabbik a templomokban lebeszéltek őket erről, ami azt jelenti, hogy Oroszországban a zsidóüldözés hivatalosan megszűnt.

A bolgár fejedelem ellen. Pétervárról jelentik, hogy az orosz sajtó a hivatalos lap legutóbbi cikkével foglalkozik, mely szerintők jogos tiltakozás a koburgia és a hármass szövetségnek Bulgária érdekében újabb elfoglalt támogató magatartása ellen. A hivatalos lap cikke — úgy vélik e lapok — utját fogja állni Ferdinánd fejedelem tervezett elismerésének. — Oroszország mint azelőtt, úgy most sem akar beleavatkozni a bolgár zavarokba. Bulgáriának azonban ismernie kell Oroszország álláspontját, hogy a bolgár nép elment tudjon állani a Stanbulov és fejedelem által tervezett erőszakos alkotmánymódosításának.

Párisból jelentik: Deroulede levelet intézett Develle külügyminiszterhez, melyben jelenti, hogy a kamarában interpellálni fog a Franciaország és Oroszország közötti viszonyokról és a miatt, hogy mért nem jelent meg az orosz hadihajóraj a havrei kikötőben.

Zendülés Szerbiában. Belgrad, március 6. Garanciaszában, egy mérföldnyire Dragicevótól, radikális parasztcsoportok megszállták a községhezát és nem akarták átadni az új községi képviselőtestületnek. A hatóság nem bírhatta rá a parasztokat, hogy önként oszoljanak szét. Erre Csacsákhó katonaságot hívtak, mely a lázadókat széjjel oszlásra hívta fel. A parasztok azonban lövésekkel viszonozták a felhívást, mire a katonák szintén fegyverhez nyultak. Most a parasztok eldobták fegyvereiket és futásnak eredtek. Tíz halott és hét sebesült maradt a harc terén.

Árvaház.

Minden intézmény keletkezésekor magában hordja virulásának, vagy pusztulásának csirját. Attól függ minden, minő alapon minő irányt czéloznak kultiválni, s összhangzatban van e ez az igazi lényeggel. Hogy nevelni akarjuk az árvákat a társadalomnak, az bizonyos. — Szükséges akkor, hogy tisztában legyünk első sorban is a nevelés eszméjével. A helyes nevelés eszméjét a különböző paedagogusok felfogása szerint saját viszonyainkhoz kell mérlegelni.

A paedagógiai eszmék is éppen úgy, — mint egyéb közgazdasági, ipari stb. fogalmak változásnak vannak kitéve egyes korok és az ezek jellegének megfelelő felfogások szerint.

Néha ez eszmék századokon keresztül lassan érlelődnek, míg egyszer csak a közki-váramon létesítést határozottan kívánja. Máskor a korszellem hatása alatt rövid időn megérlik és teljesen fölszerelve kipattan, mint Minerva a Jupiter fejéből. Nem lesz talán lényegtelen fölemlíteni e kérdés tárgyalásánál, hogy p. o. Pestallózi a nevelés czéljainak eszméjét úgy definiálja, hogy az a tehetségek összhangzó kiképzésében nyilvánul; — Lokke és a filantropisták a „boldogságot”, a monotheistikus népek az Istenhez való hasonlóságot, Herder az ember szeretést, Diestervog a „jó, szép és igaz terén való öntevékenységet”, Herbart az „erkölcsös jellemet” gondolják a nevelés czéljainak eszméjéül.

Gamlill rabbi még a Krisztus születése előtt mondá „nem a tudás, hanem a tett a fődolog”. Seneca óta a rómaiak is hangzottak példabeszédképen: „nem az iskolának, — hanem az életnek tanulunk”. Bölc Salamon így fejezi ki ez eszmét: „Vezesd a gyermeket természet szerint”.

Gönczi Pal szerint: „feladatunk az, — hogy a népet s így az árvát is, a mennyiben csak tehetségünkben áll, neveljük jó erkölcsűvé, vallásossá, munkássá, értelmessé és mindennek felett, a mennyiben hatalmunkban áll, egészességé, testileg is erőssé”.

„Ajándékozta a szegény árvának kenyeret, pénzt, ruhát, addig tettél velők jót, míg a kenyeret megesszik, a pénzt elköltik, a ruhát elszaggatják. De nevelő öket, tanítsd meg dolgozni és a társadalom hasznos tagjaivá lenni: oly jót tettél velők, mely halálukig eltart s boldogítja öket”. (Vehrl.)

A gyakorlati élet e jeles gondolkodójának definíciója legyen iránytű a többi eszmékkel kapcsolatban az árvaházat létesítők előtt!

Annak megállapítása után, hogy az árvaház és leányok nevelésének minő irányt kell adni, ez eszmének megfelelően azon kérdés mérül fel rögtön, egy épületben kell e öket elhelyezni, vagy nem? Sajnos, hogy hazánkban kevés árvaház van, s talán mintá árvaház egyszem. Valóban uttörő munkát végez az, ki az összes czeloknak minden tekintetben megfelelő árvaházat létesít. Nagy szükség volna rá, ha az e felett komolyan gondolkodó, városunk hozza értő férfiak, akár a leendő létesítő bizottságnak magán információt, akár a sajtó utján eszmecsere végett mondanak el szakvéleményüket. Hazánk tevékeny kultuszminisztere is, ki a tanítói fizetések és nyugdíjazások kapcsában a tanítói árvák részére hazánk egyes alkalmas helyein árvaházakat akar létesíteni, szaktanácskozmányt hívott össze a szakferfiak legjelesebbjeiből s megindította a vitát a kérdés minden oldalát illetőleg. E szaktanácskozmány tartalmát éppen a mi tanfelügyelőnk Eötvös K. Lajos ur tollából közli a „Magyar Paedagógia” júliusi száma, s e vélemények essentiaját összegyűjtve, ennek alapján létesít a miniszter a többek között éppen Debreczenben is árvaházat a tanítói árvák számára.

Tagadhatlan, hogy a debreczeni árvaházat létesítő városnak, Egyháznak érdekében állana bevárni, hogy a miniszter miként tervezi legjobb felfogása, megállapodása szerint az árvaházat, de tény az is, hogy annak ugy anyagi fölénye, mint az ott elhelyezett gyermekek jövőjéről való gondoskodás lényege, egészen másképpen van tervezve, mint a hogy keil Debreczenben ezt tervezni. Amazok életiránya más körben fog mozogni, másban a debreczeni árváké.

Szükséges azonban, hogy mindkét árvaházra magasabb szempontból közös vonású egyes eszmét a gyakorlatban tölük elsajátítsunk, s megvalósítsunk. — Ilyen p. o. a fiúknak és leányoknak 12 éves korukig együtt nevelése.

A közel jövőben a nemes város 6—7 óvodát akar föllátni, az egyház pedig 6—7 paróchiális körre akarja az egyházközséget föltétlenül közszüksége miatt osztani. Mily pompás harmóniába olvadnának itt templom, népiszkola, népkönyvtár, s kisedóvodával kapcsolatos árvaház. Az árvák, vegyesen fiúk és leányok, ez óvodákban helyzetelnének el hat éves korukig, ott nyernének lakást, ételmezt, ruhát, gondozást, ott növekednének együtt a nép bejáró gyermekeivel s nem éreznék árvaságuk nyomasztó voltát oly mértékben, mint ha csupán árva gyermekek növekednének együtt. A Kosuth-utcai széles nagy telekre tervez most a város fískolát s mellé kisedóvodát. E kisedóvodában 10—15 fű, 10—15 leány gyermek részére internátust kellene tervezni, s a mint évek során az óvodák szaporodnának, ilyen internátussal kellene berendezni. Minden paróchiális kör presbitériumának lenne árvaházot, a fölügyeletet gyakorolná, s a kör nemes emberbarátainak évi adományait kezelné, s a leendő alapítványokat színté. Majd minden emberbarát adna abból, a mit neki Isten adott egy életében, mint végreterveznének halála esete egy kis parányt földi javából. Hisz akkor Istenhez tér, az meg kinyilatkoztatja, hogy a ki a kis gyermek gondját fölveszi, — az ö ügyét karolja föl. Az ilyen árvaházzal kapcsolatos óvodákra a főnebb említett bibliai jelmondatot kellene fölírni, hogy féljék az Isten szavának világoossága mindenki előtt, s áldozatkészségre buzdítson.

Ha a népesség szaporodásával több óvodára lenne szükség, a létszámban ez ök miatt szinte növekedő árvákról mindig itt lenne gondoskodva. Hogy a fiúk és leányok együtt és nem elkülönítve növekedjenek, az a családias nevelés érdeke föltétlenül megköveteli. A családban is együtt növekednek a fiúk és leányok, idővel az életben is csak közös a két nem együtt léte. Elkülönítve ferde, földaldu nevelést nyernének s csak a 12 éves tul szükséges öket külön választani, ha igazán az életnek akarunk nevelni, — ha Bölc Salamon szerint természet szerint akarjuk a gyermeket nevelni, nem pedig egy divatosan fölkapott eszme czéltalan utmutatása szerint.

A 6—12 éves árvák számára kellene az azt árvaházat építeni. Árvaházat azonban es nem árvaház-palotát, iskola nélkül, legalább is 6—8 katasztrális hold földdel.

Legyen véleményem szerint az árvaház egyszerű ház, mint a milyenben fognak ök lakni idővel, ne érezzék, hogy palotából kinyűhőba kerültek, lehet az azért emelkedett, az egészségi kívánalmaknak teljesen megfelelő. Iskolába az árvaházból járjanak, mert az árvaházban iskolára semmi szükség nincs, ha csak az az árvaház nem nyomorékok számára épült.

Jöllehet, egy pár perczet veszítenek, az árvaház körül teljesítendő egyéb teendők parányi rovására — mig fölmennek és vissza jönnek a városi népiskolából, de másrészt az a mozgás az iskolai ülés utánigen szükséges; másrészt itt is együtt kell, hogy a nép gyermekeivel nevekedjenek, mint a kisedóvodában, hisz az életben is együtt lesznek a foglalkozások ezer viszonyai között, mig ha ott végzik el tanulmányaik a külvilágtól mondhatni elzárva, akkor lesznek valóban árvák az ismeretlen világ szokatlan, nehéz körülményei között, a tanítás, nevelés felsikerének nyomása alatt, elkieseredett, boldogtalan lények föbnyire.

Kanizsai Endre.

Határidő-naptár.

Márcz. 9. Rendkívüli városi közgyűlés. (Debreczen nyilatkozata a polgári házasság mellett.)
Márcz. 11. Orvos-gyógyászat-egyesület havi ülése.
Márcz. 12. Hajó-vadászat a Savós-gyuton.
Márcz. 12. Első kerületi kormánypárt szervező-ked gyűlése.
Márcz. 12. Közgazdasági bank közgyűlése a városháza kis termében.
Márcz. 12. István-malom r. társ. közgyűlése a városháza nagytermében.
Márcz. 12. Iparos-kör közgyűlése.
Márcz. 12. Magán-hivatalnokok értekezlete.
Márcz. 13. Hajdúvármegye közigazgatási bizottságának havi ülése.
Márcz. 15. Ünnepély a kereskedő ifjak önképző-egyletében. Kezdeté esti 8^{1/2} óra.
Márcz. 19. Debreczeni első takarékpénztár közgyűlése.

Ujdonságok.

A aradi erkleje muzeum. Az aradi Kőlcsey-Egyesület ismerve azon hazafiai kegyeletet, mely a r a d városához fűzve van, elhatározta, hogy az 1848—49. évi szabadságharcra vonatkozó emléktárgyakat egybegyűjti, s azoknak állandó időre leendő

megőrzését erkölcsösíti.

Az eszme meg eredményre vezet. Árvaházakban és Keziratokunk p. drb. egykorú kézir. írásoknak nyújt nagy tokat.

A gazdagnak z e u m, melyben adományozó nevelés czius hó 15-en deilyesen meggyitatu adatni.

Miről a szabá gyelettel viseltető t van szerencsénk gyarapítására irány litan kegyeskedjék helyen részt venn. süket március hó önlökének bejelent.

Kisteleki

Varjassy Árpád, a múzeum-bizottság elnöke. Dömötör László, s. jegyző.

A Debreczeni független este tartott március 15-én, alkalmából, társ meghívhatna a lap vasora, melynek idején közöljük politikai jellegű lapirodalmi ünneppén azért a me a különféle pártok újabb követők Eötvös K. Lajos Mezei Ernő (Budrad), Dr. Legányi Bela (Sáros-patak Nagy Lajos (M-falva), L. Hornyai Zsigmond (Szegec Inre (Debreczen pest), Dr. Szántó László (Munkács) zett a jubilaris s

A holnap egyházpolitikai melyet holnap tá gyűlés, a követők Kiss Albert, K. Szabó József, Dr. Komlóssy Arthur, Samu, Benke Ist. János, Dr. Kocsás Antal, Dr. Sarva Vasári István, B. más Bálint, Ger. lós, Somogyi P. Körtész János, G.

Az er szeretét sugallta kács Béla keres a magyar főpap azzal a kérelem hoz, hogy az egy kípásterokat kiállítás nagy, fel azokat, hogy neplese alkalma ben ébresztek fel irant való kegy ezen a téren m varakozik, — czió terem.

Honv 1848-49 évi de dek a „Koroná este 7 órakor nek. Belépti-jeg jával előre is kereskedésben utczában és a tiszta jóvedelm költségűre fordí fogadtatnak s a zótettek. A re s italok pontó jó zenéről gond

Katon házban. Pént színházban a k pek Péter karu versenyt rendez gyei és árvái Beehoven 2-ik Adagó molto c, Scherzo. d., vigjáték, elődgy III. Ibsen „Pee mai költeménye Reggeli hangul halála. c. Anit nokában. IV. F nekar kísérlette dász” nyitány földszinti jegye E nagydéru ink figyelmét.

Eladóház.

Kádas-utcán
az 1887. számú új ház,
melyben hat szoba, négy pin-
czehelyiség s fentkönyha van,
ELADÓ.
Értekezhetni **Dr. Kiss Dániel**
kir. albiróval B.-Ujfaluban.
(105.) 2-5.

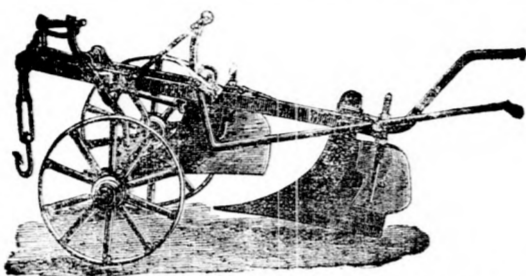
„EPILEPSIA“ Nehezkező.

Biztos eredmény! Alapos gyó-
gyítás régi kipróbált módszer útján
az én híres epilepsiumom által.

J. EIGER, Berlin, Oderbergerstr. 3.
(31.) 17-?

Vetőgépek

leszállított árban.

CLAYTON és SCHUTTLEWORTH

angol gépgyáros cég,
hogy ismert és legkitünőbbnek
bizonyult

„UNIVERSAL-DRILL“ és „COLUMBIA-DRILL“
sorbavető gépeinek még nagyobb elterjedést biztosítson.

Árait tetemesen leszállította.

BAUER és TÁRSA debreczeni

Fenti cég képviselősegenél ezen eredeti sorbavetőgépek megtekinthetők és leszállított árban kedvező feltételek mellett kaphatók.

Ugyanitt a szabadalmazott Balogh-féle kétbarázdas eke, szabadalmazott Papp-féle tengeri lókapa, szabadalmazott Bauer-féle kettős szeges-henger és egyéb gazdasági gép is gyártatik és legjutányosabban szállítatik.

BAUER és TÁRSA

(99.) 2-5. gazdasági gépgyára
Debreczenben, nagy-péterfia 871. szám.

Üzlet-eladás.

A debreczeni asztalos-egylet üzletfeloszlás miatt

temetkezési intézetét

egészen, vagy apróbb részletekben, elárúsítja.

Minden — ez üzlet körébe tartozó berendezési cikkek és anyagok

fa- és érczkoporsók, ravatalok, gyászkoosik stb.,

továbbá:

egy asztalos műhely teljes felszerelése
szerszámokkal és anyagokkal s végül: egy berendezett

sirkő-raktár

beszerzési áron lesznek áruba bocsátva
Ugyancsak eladó az egylet tulajdonát képező

Varga-utcai 2247. sz. ház is.

Részletes értesítést nyerhetni a debreczeni asztalos-egylet
temetkezési intézetében: Tisza-palota, kenyér-piacz.
(97.) 3-10.

Máriaczei gyomor-cseppek

Kitünően hatnak a gyomor-betegségeknek
nélkülözhetetlen és általánosan ismert házi- és népszerű.

Jelek melyekről a gyomor-betegségek fölismerhetők: étvágytalanság, a
gyomor-nyomás, hátsó lehellet, felújtság, savanyú felbűfögés, has-
menés, gyomorégés, felesleges nyálka-kiválasztás, sárgaság, undor és há-
nyás, gyomorgörcs, kemény széklet vagy szűkülés. — Hatásos gyógyszer-
nek bizonyult felújításnál, amennyiben az a gyomortól származott, gyomor-
túlterhelésnél étellel és itallal, giliszták májba-jök, és hámorhoidáknál.

Nevezett betegségeknek a **MARIACZEI GYOMOR-CEPPEK** évek
óta a legnagyobb sikerrel használtattak, a mit száz és száz bizonyítvány igaz-
zol. Egy palack ára, használati utasítással együtt, 40 kr. Kettős palack 70
kr. Kőzponti széküldés **BRADY KÁROLY** gyógyszerész által, Krom-
szi-ben, (Móraország) A véjegy és aláírás megjelölendő. Csak oly cseppeket
tessek való diának elfogadni, melyeknek burkolására zöld szalag van ragasztva,
e szavakkal: „Valódiságát bizonyítom.“ E szalag az én aláírásommal van ellátva.

Valódi **MARIACZEI GYOMOR-CEPPEK** kaphatók:

Debreczenben: Mihály István, Dr. Rotschnek Emil, Tamássy Béla,
Tóth Béla és Balázs Ödön; Er-Mihályfalván: Mátray István; Dioszegben: Vaday
Ignác, Madházon: Farkas Ödön, Mosszu-Pályiban: Sárossy Imre, — Kaban: Horváth
431. Kálmán gyógyszerész uraknál. 18-43

„DEBRECZEN“ NYOMDÁJA

(NAGY-ÚJ-UTCZA 1702. SZÁM ALATTI KONRÁD-HÁZBAN.)

teljesen újonnan berendezett könyvnyomda.

Elvállal mindenféle nyomtatványokat:
takarékpénztári, kereskedelmi
ügyvédi és községi nyomtatványokat.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

KÉSZIT:
Gyászjelentéseket, bái- és lakodalmi meghívókat.
ELJEGYZÉSI KÁRTYÁKAT,
TÁNCZRENDEKET és ÉTLAPOKAT.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Vidéki megrendelések **ERDÉLYI ISTVÁN** nyomdai művezető nevére czimzendők.

Nyomdánkat, hol északkeleti Magyarország legrégebbi és legelterjedtebb politikai napilapja a

„DEBRECZEN“,

és a szintén elterjedt „DEBRECZENI HIRADÓ“ is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki
közönség szives pártfogásába.

Hirdetések a „DEBRECZEN“ czimű lapban a legjutányosabb árak mellett eszközöltetnek.

SZÁMLÁKAT, ROVATOZOTT IVEKET, NÉVJEGYEKET,
bor- és rum-vignetteket, falragaszokat,
MINDENMÉ KÖRLEVELEKET és ÁRJEGYZÉKEKET.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

FOLYÓIRATOKAT és a NYOMDÁIPARHOZ tartozó nyomtatványokat izléses beosztással

jutányos árakon.

Bírósági végrehajtói nyomtatványok készletben tartatnak.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.